

Den gröna djungeln

Hållbarhetsredovisning och dess påverkan
på små och medelstora företag

juni 2024

företagarna

Företagarna företräder 60 000 företagare och har 2 000 förtroendevalda. Vi erbjuder nätverk, kunskap och praktisk hjälp samt driver utvecklingen för ett bättre företagsklimat, så att företagare får rätt förutsättningar för att kunna utveckla sin verksamhet och nå sina mål.

INNEHÅLL

1. Inledning.....	4
2. Bakgrund.....	5
3. Gällande regelverk.....	6
4. Undersökning och analys.....	8
5. Slutsats och förslag.....	12
Referenser.....	13

Rapportförfattare

Jennie Albinsson
näringspolitiska expert,
miljö och hållbarhet,
Företagarna

1. INLEDNING

EU har infört flera nya hållbarhetsdirektiv och förordningar som innebär ett betydande ökat ansvar för företagen när det gäller att redovisa sin påverkan på hållbarhetsaspekter. Dessa nya regler kräver mer detaljerad information och utsläppsstatistik jämfört med tidigare krav. Samtidigt förväntas företagen även att aktivt identifiera, förebygga, minimera och avsluta verksamheter som har negativa konsekvenser för människor eller miljön.

Även om regelverken främst riktar sig till större företag kommer de indirekt att påverka även små- och medelstora företag, då de rapporteringspliktiga bolagen behöver ansvara för hela värdekedjan. Det innebär att de större företagen behöver samla in relevanta data från sina underleverantörer, vilka ofta utgörs av små och medelstora företag, för att kunna sammanställa korrekt information i sin hållbarhetsredovisning.

För småföretagare kommer det sannolikt innebära stora utmaningar att kunna tillhandahålla sådan detaljerad data som regelverket kräver, särskilt när företagen redan har små marginaler och begränsade resurser. Att förstå kraven för hållbarhetsredovisning och implementera lämpliga åtgärder kan dessutom vara komplicerat utan tillräcklig kunskap eller tillgång till externa konsulter eller experter.

I vår undersökning som genomfördes i mars 2024 visar att majoriteten av de svarande att regelverken kommer att innebära ökade kostnader för administration till följd av de nya kraven. 38 procent av företagen förutsåg en försämrad lönsamhet till följd. Det är en tydlig indikation på lagstiftningen har misslyckats.

EU:s nya regelverk för hållbarhetsrapportering må ha en god intention men får dessvärre negativa konsekvenser. Det blir tydligt att idén om ett konkurrenskraftigt företagsklimat i Europa får stå tillbaka för det upplevda behovet av ökad byråkrati inom miljöområdet.

Fyra av fem nya jobb skapas i små- och medelstora företag, vilka utgör 99 procent av alla företag i Sverige och i EU. De utgör därmed ryggraden i den europeiska ekonomin och grunden för den offentliga välfärden. Det är därför helt avgörande att regelverken utformas så att våra små- och medelstora företag kan förbli konkurrenskraftiga och växa.

2. BAKGRUND

När den nuvarande EU-kommissionen tillträdde 2019 fastställdes ett antal prioriteringar som skulle styra den politiska agendan fram till 2024. En av dessa prioriteringar var den så kallade gröna given, även känd som The Green Deal. Det kan beskrivas som EU:s färdplan för att skapa en hållbar ekonomi inom EU. Samtidigt antogs även EU:s klimatlag, som fastställde två utsläppsmålsättningar. Nyligen har EU-kommissionen även aviserat ett tredje förslag på utsläppsmål.

1. Utsläppen ska minska med 55 procent till 2030 jämfört med 1990 års nivåer.
2. EU ska vara klimatneutralt till 2050.
3. Förslag: Utsläppen ska minska med 90 procent till 2040 jämfört med 1990 års nivåer.

Inom ramen för den gröna given har EU-kommissionen presenterat dels nya lagar, strategier och klimatmål för en rad olika sektorer, inklusive transport, industri, energi och jordbruk. Dels har befintliga lagar reviderats för att möjliggöra uppfyllandet av de fastställda klimatmålen.

För att finansiera EU:s klimatarbete och den gröna given implementerades en investeringsplan som inkluderade flera åtgärder för att kanalisera både offentliga och privata medel till hållbara investeringar. När det gäller att kanalisera privata medel till hållbarhetsinvesteringar har ett antal regelverk införts och denna rapport lyfter fram regelverken hur de påverkas på små och medelstora företag.

Viktigt att notera att det finns flera direktiv och förordningar som sannolikt kommer att påverka små- och medelstora företag i form av ökade kostnader och administration. Denna rapport lyfter endast ett fåtal av dessa. Rapportens syfte är emellertid inte att förklara regelverken i detalj utan informera om vilka konsekvenser de får för mindre företag, trots att de oftast riktar sig mot stora bolag. Samt lyfta småföretagarperspektivet och företagarnas upplevelse kring hur de nya regelverken påverkar deras affärsverksamhet.

3. GÄLLANDE REGELVERK

EU har lanserat och delvis implementerat flera hållbarhetsdirektiv som primärt riktar sig till större företag, men även små- och medelstora företag påverkas. Även om dessa direktiv främst är utformade för större bolag, kommer deras införande att få konsekvenser även för mindre aktörer. Rapporten presenterar inte samtliga regelverk utan ett urval som belyser viktiga aspekter av den nya hållbarhetslagstiftningen.

Corporate Social Responsibility, CRSD: Företag med över 250 anställda samt med en viss omsättning måste informera om deras hållbarhetsarbete utifrån en gemensam standard, European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Standarden reglerar vad hållbarhetsrapporteringen ska innehålla, hur den ska granskas och publiceras.

När det gäller innehållet sker rapportering utifrån ESG- faktorerna, det vill säga Environmental, Social and Governance (miljö, socialt ansvar och bolagsstyrning). Företag ska identifiera och offentliggöra upplysningar dels inom den egna verksamheten, dels längs hela värdekedjan.

Det kan exempelvis handla om att identifiera och rapportera om potentiell påverkan på arbetstagare i värdekedjan (avseende bland annat arbetsvillkor och tvångsarbete), upplysningar om utsläpp från transporter eller hantering av avfall.¹

Corporate Sustainability Due Diligence Directive CSDDD/ CS3D: Direktivet omfattar företag inom och utanför EU och moderbolag med över 1000 anställda och som omsätter mer än 450 miljoner euro. Enligt direktivet är företag skyldiga att identifiera, förebygga, minimera och sätta stopp för verksamheter med negativa konsekvenser för de mänskliga rättigheterna eller miljön i hela värdekedjan.

Exempelvis kan det handla om att förhindra barnarbete och exploatering av arbetstagare eller minska föroreningar och förlust av biologisk mångfald. Vissa större företag behöver även införa en klimathandlingsplan som visar att deras affärsstrategi är förenlig med målet att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5°C i enlighet med Parisavtalet. En uppförandekod ska även införas som beskriver regler och principer som ska följas genom hela företaget och dess dotterbolag samt företagens direkta eller indirekta affärspartners.

Företag som bryter mot regelverket kan bli bötfällda med belopp upp till 5 % av deras globala nettoomsättning. Dessutom kan de bli skyldiga att betala skadestånd till drabbade personer.²

EU Taxonomy: Taxonomiförordningen syftar till att omdirigera privata kapitalflöden mot hållbara teknologier och företag. Förordningen innehåller därför ett klassificeringssystem för att kunna avgöra om en ekonomisk verksamhet är miljömässigt hållbar eller inte.

För att kunna avgöra och rapportera om ett företag är miljömässigt hållbar finns det fyra villkor som behöver uppfyllas.

1. Bidra väsentligt till ett eller flera av de sex miljömålen
 - Begränsning av klimatförändringar
 - Anpassning till klimatförändringar
 - Hållbar användning och skydd av vatten och marina resurser
 - Övergång till cirkulär ekonomi
 - Förebyggande och begränsning av föroreningar
 - Skydd och återställande av biologisk mångfald och ekosystem

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv: om ändring av förordningen (EU) nr 537/2014, direktiv 2004/109/EG, direktiv 2006/43/EG och direktiv 2013/34/EU vad gäller företagens hållbarhetsrapportering

² Europaparlamentet: Tillbörlig aktsamhet: Europaparlamentet antar regler för företag om mänskliga rättigheter och miljö

- 2.** Gör ingen betydande skada för något av de andra miljömålen. (DNSH)
- 3.** Följ en rad sociala minimigarantier
- 4.** Uppfylla tekniska screeningkriterier (TSC) som fastställts av kommissionen genom delegerade akter.

Till varje miljömål finns tillhörande bilagor, så kallade delegerade akter som specificerar kriterier som behöver vara uppfyllda för att verksamheten ska vara miljömässigt hållbar. Exempelvis ska produktion av el från sol- eller vindkraft klassificeras som hållbar enligt taxonomin, måste den även uppfylla kriterierna som fastställts i de delegerade akterna.

Sammanfattningsvis möjliggör förordningen en bedömning av om en verksamhet är miljömässigt hållbar eller ej. Genom detta skapas transparens och trovärdighet för investerare som vill satsa på hållbara projekt, vilket i sin tur möjliggör riktning av privata medel mot hållbarhet.

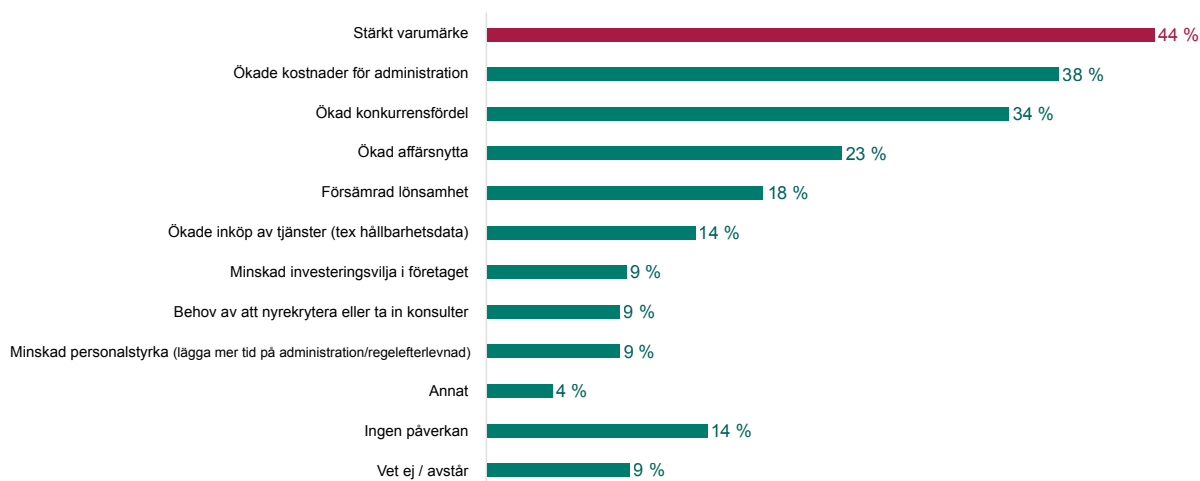
Förslaget omfattar företag med över 500 anställda men det krävs att företagen identifierar och rapporterar genom hela värdekedjan.

4. UNDERSÖKNING OCH ANALYS

I mars genomförde Företagarna en undersökning för att kartlägga hur våra medlemmar påverkas av olika miljö- och klimatregleringar samt hur de upplever konsekvenserna av dessa krav på sin verksamhet. Nedan följer en sammanfattning och analys av undersökningen.

1. Vilka konsekvenser har hållbarhetsrapporteringen fått för ditt företag

Svarande är de som tar fram hållbarhetsrapportering idag både frivilligt och enligt lagkrav.

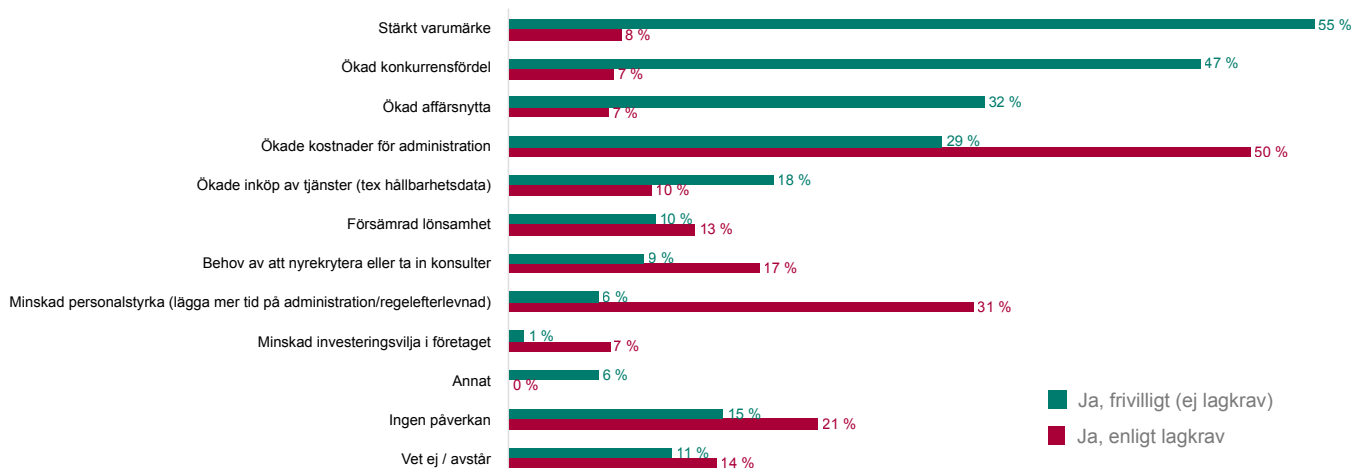
Bas: Företag som tar fram hållbarhetsrapportering idag, n=286

Analysen av resultaten från undersökningen visar en spretig bild av hur företag upplever konsekvenserna av hållbarhetsrapportering.

En betydande andel, 44 procent, upplever att det stärker deras varumärke. Detta indikerar på att upplysning om olika hållbarhetsaspekter kan ha positiva effekter på företagets anseende och kunduppfattning. Å andra sidan upplever 38 procent ökade kostnader för administration, vilket tyder på att implementeringen av hållbarhetsrapportering kan vara resurskrävande och administrativt tungt för vissa företag.

2. Vilka konsekvenser har hållbarhetsrapporteringen fått för ditt företag?

Svarande är företag som tar fram hållbarhetsrapportering idag, men enkäten skiljer mellan lagstadgad och frivillig rapportering.

Bas: Företag som tar fram hållbarhetsrapportering idag, n=286

Undersökningen ger en tydlig bild av skillnaderna mellan företag som frivilligt genomför hållbarhetsrapportering och de som gör det utifrån lagkrav. För de som agerar frivilligt ser en majoritet det som ett sätt att stärka varumärket, öka konkurrensfördelen och generera affärsnytta. Trots detta uppger en betydande del att det även innebär ökade administrativa kostnader.

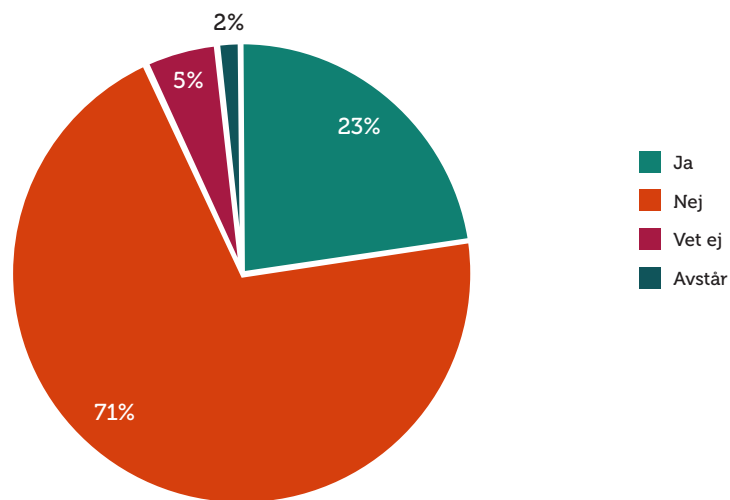
För företag som rapporterar i enlighet med lagkraven för hållbarhetsrapportering är bilden mer nedslående. Endast en liten andel ser det som en möjlighet att stärka varumärket eller öka konkurrensfördelen och affärsnyttan. I stället dominerar uppfattningen om att rapporteringen skapar ökade administrativa kostnader och en betydande del ser en försämrad lönsamhet som följd av dessa krav.

Skillnaderna i uppfattningarna beror sannolikt på den komplexa och resurskrävande processen när det gäller hållbarhetsredovisning enligt lagkrav.

I frivillig hållbarhetsrapportering är det mer sannolikt att företaget har genomfört en detaljerad affärsplan som är skräddarsydd för den specifika verksamheten och därmed tar hänsyn till både lönsamhet och hållbarhetsaspekter för att säkerställa fortsatt tillväxt hos företagen.

3. Känner du till de nya EU-kraven på hållbarhetsrapportering?

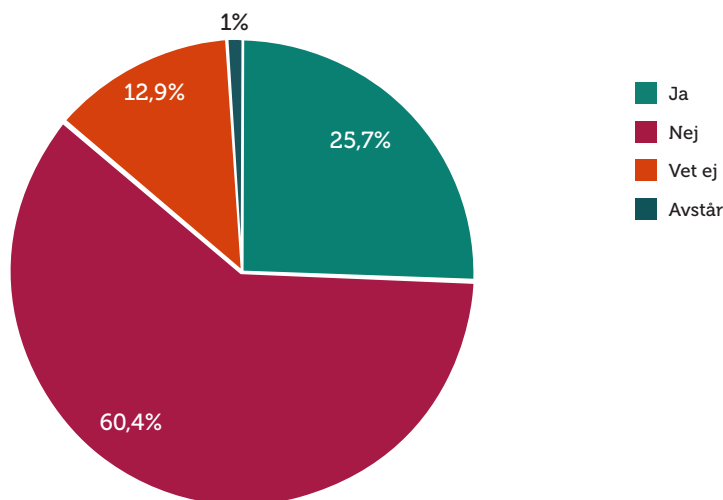
Svarande är samtliga företag

När vi ställer frågan specifikt om vilken kännedom våra medlemmar har kring EU:s nya hållbarhetsrapporteringskrav visar det att en betydande andel, 71 procent, inte är medvetna om dessa krav. Det kan bero på att regelverken inte direkt omfattar små- och medelstora företag utan påverkas indirekt om företaget befinner sig i en leverantörskedja med ett bolag som omfattas av regelverken. Detta innebär att information från exempelvis myndigheter endast kommunicerar de nya regelverken mot de företag som faktiskt omfattas av regelverket.

4. Kommer ditt företag att påverkas av kraven på hållbarhetsrapportering? Antingen direkt eller indirekt som underleverantör.

Svarande är företag som känner till de nya kraven på hållbarhetsredovisning

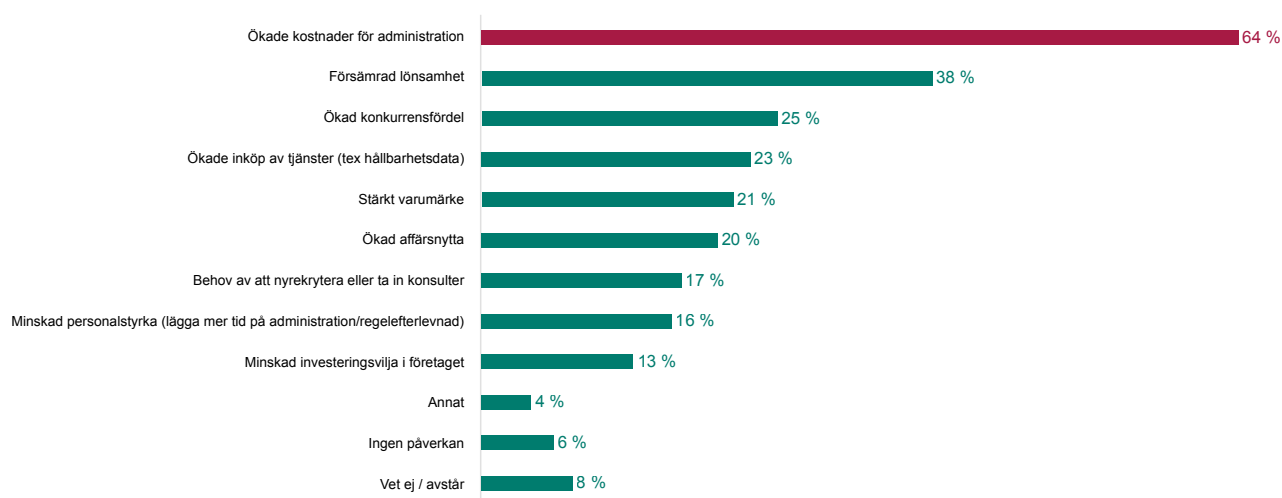

Resultatet av undersökningen visar att majoriteten av de tillfrågade företagen förväntar sig att påverkas av kraven på hållbarhetsrapportering, antingen direkt eller indirekt som underleverantör. Drygt en fjärdedel, 26 procent, svarade att deras företag kommer att påverkas av dessa krav. Det indikerar att det finns en medvetenhet om och förväntningar på att kraven kommer att ha en betydande effekt på deras verksamhet.

I följdfråga *hur kommer ditt företag att påverkas av det nya regelverket*, svarade 57 procent svarade att de påverkas indirekt via kunder/leverantörskedjor.

5. Vilka konsekvenser bedömer du att hållbarhetsrapporteringen kommer att få för ditt företag.

Svarande företag som uppger att de kommer påverkas av de nya hållbarhetskraven

Bas: Företag som uppger att de kommer påverkas av de nya hållbarhetskraven, n=242

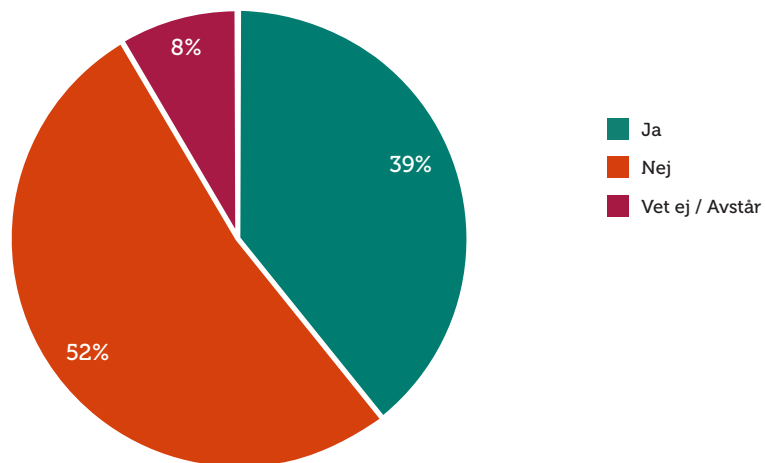
Den mest framträdande konsekvensen är de förväntade ökade kostnaderna för administration, vilket nästan är två tredjedelar av företagen. Detta indikerar på att implementeringen och upprätthållandet av hållbarhetsrapportering kan kräva betydande resurser och investeringar från företagens sida.

Förutom ökade administrativa kostnader har en betydande del av företagen, 38 procent, angett att rapportering leder till försämrad lönsamhet till följd av de nya hållbarhetskraven. Detta tyder på att vissa företag förutser att de nya kraven kan leda till en minskning av deras vinstmarginaler eller ökade kostnader som inte kan balanseras med ökad intäkt. Trots de potentiella negativa effekterna förväntar sig en del företag också fördelar av hållbarhetsrapporteringen. Till exempel ser 25 procent av företagen en möjlighet till ökad konkurrensfördel, medan 21 procent förväntar sig att stärka sitt varumärke genom hållbarhetsarbete.

Det är bekymmersamt att en del företag förutser minskad personalstyrka och minskad investeringsvilja som en följd av de nya hållbarhetskraven. Detta kan tyda på en oro för ökade kostnadstryck och minskad flexibilitet när det gäller företagets resursallokering och tillväxtmöjligheter.

6. Har du en dialog med kunder/leverantörer om kraven på hållbarhetsrapportering?

Svarande är Företag som uppger att de kommer påverkas av de nya hållbarhetskraven

Resultaten visar att majoriteten av företagen, 52 procent, inte har en dialog med sina kunder eller leverantörer om de nya kraven på hållbarhetsrapportering. Detta kan tolkas som en brist på kommunikation och samarbete kring hållbarhetsfrågor mellan företag och deras affärspartners.

Däremot visar resultaten att en betydande andel företag, 39 procent, faktiskt har en dialog med sina kunder eller leverantörer om dessa krav. Detta tyder på att vissa företag aktivt arbetar med att informera och involvera sina affärspartners i frågor som rör hållbarhetsrapportering. Detta kan vara ett steg i rätt riktning mot att främja hållbarhetspraxis i hela leveranskedjan och bistå mindre företag att lyckas leva upp till de högt ställda kraven.

5. SLUTSATS OCH FÖRSLAG

Små och medelstora företag kommer att påverkas i stor utsträckning av EU:s kommande regelverk. Trots att de varit undantagna från rapporteringskraven, främst på grund av deras begränsade resurser att hantera den komplexa byråkratin, hamnar de ändå mitt i skottlinjen när det gäller att uppfylla kraven. Detta då större företag behöver samla in relevanta data från sina underleverantörer (vilka ofta utgörs av små och medelstora företag) för att kunna sammanställa korrekt information i sin hållbarhetsredovisning.

Den praktiska tillämpningen av regelverket hänger inte ihop med lagstiftningen, vilket skapar en paradoxal situation där små och medelstora företag måste leverera data och upplysningar som de faktiskt var undantagna från.

Det är tydligt att regelverket har en påtaglig påverkan på småföretagen, vilket Företagarnas undersökning ger stöd åt: 64 procent av de små och medelstora företagen som berörs av regelverken rapporterar ökade administrationskostnader. Dessutom menar 38 procent av företagen att dessa regler leder till försämrad lönsamhet. Denna data är oroande och pekar på en klar diskrepans mellan regelverket och företagens verklighet.

En väsentlig faktor för små och medelstora företags framgång i att uppfylla regelverkets krav är dialogen med deras leverantörer. Möjligheten att leverera data stegvis är avgörande för att deras verksamhet ska fungera smidigt. En undersökning visar att över hälften av dessa företag inte har någon dialog med sina kunder eller leverantörer angående de nya kraven på hållbarhetsrapportering. Detta kan tolkas som brist på kommunikation och samarbete kring hållbarhetsfrågor mellan företag och deras affärspartners. En sådan avsaknad av dialog kan hindra effektiv implementering av hållbarhetsstrategier och därmed minska företagens förmåga att möta de nya kraven.

Däremot visar resultaten att en betydande andel företag, 39 procent, faktiskt har en dialog med sina kunder eller leverantörer om dessa krav. Detta tyder på att vissa företag aktivt arbetar med att informera och involvera sina affärspartners i frågor som rör hållbarhetsrapportering. Detta kan vara ett steg i rätt riktning mot att främja hållbarhetspraxis i hela leveranskedjan och bistå mindre företag att lyckas leva upp till de högt ställda kraven.

Företagarnas slutsats är att det behövs stöd till småföretagen att kunna genomföra denna typ av rapportering. Det är inte rimligt att lägga bördan på små och medelstora företag som redan har begränsade resurser. Det behövs en proportionerlig och anpassningsbar lagstiftning som tar hänsyn till de utmaningar som små och medelstora företag ställs inför.

Fyra av fem nya jobb skapas i små och medelstora företag vilka utgör över 99 procent av alla företag i Sverige och i EU. Små och medelstora företag utgör därmed ryggraden i den europeiska ekonomin och grunden för den offentliga välfärden. Så vad måste göras?

- **Företagarna vill införa ett nationellt SME - test.** Det innebär att vid varje ny föreslagen lagstiftning från EU ska en nationell konsekvensanalys genomföras som tar särskild hänsyn till små- och medelstora företag. Syftet är att säkerställa att eventuella lagar och regler inte orimligt belastar eller hindrar verksamheten i företagen.
- **Lagstiftare och myndigheter bör undvika att överimplementera direktiv.** Det behövs en huvudregel som innebär att man inte ska göra mer ingripande implementeringar än absolut nödvändigt.
- **Relevanta myndigheter bör införa kunskapshöjande insatser och stödstrukturer för små och medelstora företag för att hjälpa dem hantera de ökade hållbarhetskraven.** Dessa insatser kan innefatta utbildningar, workshops eller andra resurser som ger företagen den kunskap och stöd som behövs för att navigera rätt genom den komplexa kravbildningen.

REFERENSER

Tillbörlig aktsamhet: Europaparlamentet antar regler för företag om mänskliga rättigheter och miljö | Nyhet | Europaparlamentet

Due diligence: MEPs adopt rules for firms on human rights and environment | News | European Parliament (europa.eu)

Publications Office (europa.eu)

En taxonomi för hållbara investeringar - Regeringen.se

Möt företagare
från hela Sverige

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 113 57 Stockholm
foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08 – 406 17 00